

Mirjam Frankovič Franetič je gore približala številnim generacijam otrok in odraslih

Neutrudna planinka in mentorica

Čeprav je dan za vse ljudi enako dolg, pa se zdi, da ima Mirjam Frankovič Franetič vendarle na zalogi kako uro več. Neutrudna planinka, mentorica številnim generacijam mladim planincev in idejna vodja tematskih poti v Vremski dolini je letos prejela svečano listino **Planinske zveze Slovenije** za prispevek k planinstvu. Vendar je to le delček aktivnosti, ki jim naša sogovornica posveča svoj prosti čas. Njeno življenje je, poleg planinstva, zaznamovala skrb za soljudi in prostor, v katerem živi.

PETRA MEZINEC

Na dan, ko se v Famljah dobimo z **Mirjam Frankovič Franetič**, je deževalo. Še dobro, se pošaliva, v nasprotnem primeru bi jo že vlekle v naravo, ki jo je vzljubila že v otrostvu. Preživela ga je v idilicni Lipici, obkrožena z lipicanci, s katerimi je njena družina povezana na prav poseben način: "Oče je bil najprej konjar v Lipici. Leta 1943 je bil transportiran z lipicanci na Češko. Skupaj z mojim nonotom sta za lipicance skrbeli štiri leta. Domov so se vrnili leta 1947. Prav zasluga sedmih jahačev in konjarjev ter Andreja Stoparja, ki so bili v tem času z lipicanci, je, da so po drugi svetovni vojni spet vzpostavili linijo v Lipici."

Pedagoginja že od otroštva

Nanjo so, kot rada pove, vplivale vrednote delavske in delavne družine. Otroštvo v Lipici je minilo v neprestanem gibanju, plezala je po najvišjih drevesih, dobro se spomni tudi čiščenja kamnov z lipiških pašnikov. "Že takrat sem zbirala okrog sebe otroke in jih animirala pri vseh teh aktivnostih. Konjev sem se najprej bala, kasneje pa je v Lipico prišel trener jahanja. Začela sem jahati in sodelovati v dresurnem jahanju. To me je spremljalo vse dokler nisem šla na vzgojiteljsko šolo v Ljubljano," se spominja sogovornica. Čeprav je konjeništvu takrat opustila, jo je gibanje spremljalo tudi v prestolnici, kjer je obiskovala ure izraznega plesa pri priznani plesalki Živi Kraigherjevi.

Ko se je vrnila nazaj v domače kraje, se je kmalu poročila, preselila v Famlje in zaposlila v sežanskem vrtcu kot vzgojiteljica. "Takrat sem poslušala nove ideje o ustanovitvi planinskih krožkov pod okriljem vrtcev," se spominja začetka osemdesetih let prejšnjega stoletja ustanoviteljica krožka Ciciban planinec. S kolegico **Marijo Turk** sta leta 1983 pridobili mentorski naziv in s tem znanje za vodenje najmlajših (in njihovih staršev) v hribe.

Vendar je bil to za Mirjam Frankovič Franetič zgolj začetek aktivnosti v okviru **Planinskega društva Sežana**. Kmalu je pričela z vodenjem starejših skupin in prav ona je ena najbolj zaslužnih, da so pod okriljem društva po zgledu obstoječega **planinskega društva** pričeli organizirati

planinske taborne.

Želja po pridobivanju novega znanja jo je gnala, da se je ob delu vpisala na Fakulteto za šport. Čeprav je težko zapustila otroke iz vrtca, se je v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja zaposlila na divaški osnovni šoli, kjer je dekleta poučevala športno vzgojo, poleg tega pa je vseskozi vodila tudi učence v gore in jih pripravljala na teknovanje Mladina in gore. Planinstvo vključuje številna znanja, ki so za mlade in tudi manj mlade še kako koristna ne le v gorah, ampak tudi v vsakdanjem življenju, je prepričana sogovornica: "Prva pomoč, planinska oprema, tehnično znanje, reševanje v gorah, narava, živalstvo..."

Spoštovanje, fizična pripravljenost in dobra oprema

Danes, ko se vse več ljudi odpravlja v gore v vseh vremenskih razmerah, je to znanje še kako pomembno. "Mislim, da mora vsak človek pristopati do gore v prvi vrsti spoštljivo. Ohranjati mora naravni ekosistem gora, spoštovati pravila in hoditi po utrjenih poteh," o prvem pravilu obiskovanja visokogorja pove izkušena vodnica.

Pomembno je tudi poznavanje samega sebe in svojih zmožnosti, preveč ljudi se v gore odpravlja neizkušenih in fizično nepripravljenih, kar botruje večjemu številu nesreč. Poleg tega mora vsak poskrbeti tudi za dobro opremo. Ko se je sama prvič pri rosnih 13 letih podajala na Triglav, je bila varna oprema zgolj pobožna želja. Toda bili so drugačni časi. "Takratni lokavski župnik je na Triglav vsako leto peljal skupino otrok. Obuti smo bili v gladke mokasinčke. Če zdaj pomislim, je bilo to neodgovorno, a takrat vsega tega znanja in opreme, ki ju imamo danes, nismo imeli." In še nasvet za zimske razmere: "Pozimi je nujno potrebno imeti dobre nepropustne čevlje, dereze in cepin."

Zaradi večjega števila nesreč bodo v prihodnjih letih **planinska društva** po Sloveniji, sežansko ni izjema, skušali čim več energije usmerjati v izobraževanje svojih članov. "Vrsto let je bila to odgovornost predvsem nas, planinskih vodnikov, vendar mi poznamo tiste, ki hodijo z nami na izlete. Vodnik je dolžen preizkusiti njihovo fizično pripravljenost," je še pojasnila.

Na planinskih poteh srečuje svoje učence

Dolga leta aktivnega udejstvovanja v domačem **planinskem društvu** niso ostala neopažena. Na začetku decembra je Mirjam Frankovič Franetič prejela najvišje priznanje **Planinske zveze Slovenije**, svečano listino. Letos so v vsej Sloveniji podelili le enajst tovrstnih priznanj. Njen prispevek k razvoju pohodništva in planinstva je viden tudi v vzpostavitvi tematskih poti, urejanju planinskih vodnikov, bila pa je tudi dejavna pri gradnji koč na Kokoši.

Za gore je navdušila številne generacije planincev na Sežanskem in Divaškem. "Postopnost, od lažjega k težjemu. Otroci so velikokrat stokali in spraševali, kdaj bomo prišli na vrh. Ko pa so prišli na vrh, so bili veseli, ob sestopu so peli. Najbolj pa me veseli, da se večina vrača v gore in se zdaj tam srečujemo," je še povedala o zadoščenju, ki ga ima po dolgih desetletjih pedagoškega dela na področju planinstva.

Kako pa so nastale številne te-

matske poti, katerih pobudnica je bila? "Bogomir Magajna je ob vrnitvi v domače kraje včasih odšel tudi na Vremščico. Zato sem prišla na idejo, da bi umestili krožno literarno pot, ki se začne v Vremškem Britofu in vodi na Vremščico. Razmišljali smo celo, da bi jo povezali s Kettejevo potjo, vendar je to ostalo še neuresničeno," pripoveduje sogovornica.

Druga tematska pot je Pot vodnih zakladov, ki so jo uredili s pomočjo Društva Mejame in Lokalne akcijske skupine Krasa in Brkinov. Začne se pri kalu v Famljah ali Danah pri Divači, vodi mimo številnih naravnih pojavov in zajetij vode, ki ji je oblikoval človek. Dolga je 12 kilometrov. Sedem kilometrov dolgo pot Od živine do divjadi so umestili v okolico Famelj.

Trenutno pa v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine in Parkom Škocjanske jame urejajo še eno pot, ki povezuje romarske cerkve v Gradišču, Famljah in Naklem. "Že nekaj let organiziramo pohod Romanje k fari. Porodila se je ideja, da bi začeli te čudovite cerkve med seboj povezovati, želimo si tudi, da bi bila pot označena," je še eno pot "v delu" opisala sogovornica.

Čeprav je sama zaljubljena v visokogorje, pa se zavzema za označevanje in predstavitve čudovitih poti na območju Krasa, Brkinov in Čičerije. Teh ne manjka, je prepričana.

Mirjam Frankovič Franetič je odlična poznavalka skritih in malo manj skritih poti, slovenskega sredogorja in visokogorja. Ji je v več desetletjih ostala še kaka skrita želja, vrh, ki ga ni osvojila? "V hribe ne hodim po nagrade, nikoli nisem zasledovala ciljev, raje uživam. Si pa želim boljše spoznanje Dolomite, zanje mi ob vsem delu ostane malo časa," še priznava.

Ponosna na opravljeno delo

Dela ima res veliko. Je aktivna članica Območnega združenja Rdeči križ Sežana, podpredsednica Združenje borcev za ohranjanje vrednot NOB Sežana, v Divači vodi Šolo zdravja, štiri mandate je bila občinska svetnica v divaškem občinskem svetu in še bi lahko naštevali. Veliko časa trenutno posveti predsedovanju domačemu društvu TKŠD Urbanščica, v sklopu katerega prirejajo številne aktivnosti. "Veliko jih je, mesečno eno ali dve. V društvi nam veliko časa in moči vzame tudi birokracija. Prav zaradi tega je težko prepričati mlajše generacije, da bi prevzeli določene aktivnosti," še pojasni.

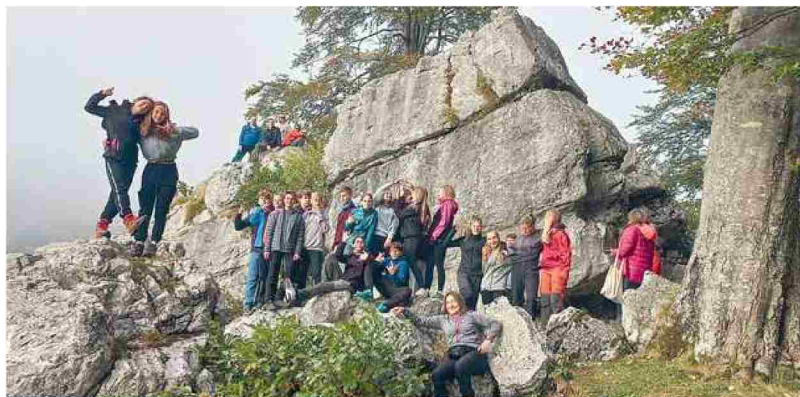
Za svojo požrtvovalnost je pred štirimi leti prejela tudi plaketo Državnega sveta Republike Slovenije za najzaslužnejše prostovoljce. Kaj pa si misli o številnih priznanjih, ki jih je za svoje delo prejela v zadnjih letih? "Vesela sem, če kdo opazi moj trud, ampak da bi delala zaradi priznanj in nagrad? Ne, to pa ne," je povedala sogovornica in dodala: "Ne morem sedeti, stalno moram nekaj delati. Je pa lepo, če te ljudje vidijo. Hkrati pa priznanja nalagajo, da se je potrebno še naprej truditi, dokler ti zdravje dopušča. Veliko je vredno, da te nič ne boli, sama imam srečo." Za zdravje se ima gotovo zahvaliti tudi gibanju, zdravemu načinu življenja in skrbi za sočloveka. In seveda njej tako ljubim goram. •

"Mislim, da mora vsak človek pristopati do gore v prvi vrsti spoštljivo.

Ohranjati mora naravni ekosistem gora, spoštovati pravila in hoditi po utrjenih poteh."

Svečana listina **Planinske zveze Slovenije** je za Mirjam Frankovič Franetič motivacija za nadaljnje delo.

Mirjam Frankovič Franetič s "svojimi" planinci.